

Strigătul copiilor cu dizabilități – instituționalizați ilegal de către DGASPC Mureș

București, 11 ianuarie 2025. În dimineața zilei de 11 ianuarie 2025, în intervalul orar cuprins între 5:30 și 7:00, reprezentanți ai Centrului de Resurse Juridice (CRJ) și ai Consiliului de Monitorizare (Legea nr. 8/2016) au vizitat inopinat copiii plasați în patru centre de plasament, din subordinea DGASPC Mureș, aflate pe raza Municipiului Târgu Mureș.

În cele patru centre vizitate sunt instituționalizați în total 63 de copii cu dizabilități (61 prezenți în centre și 2 internați în spital), deși capacitatea pentru care inițial a fost eliberată licența de funcționare era pentru un număr de 51 de beneficiari.

La momentul vizitei, toate cele patru centre funcționează în afara legii, licențele de funcționare fiind expirate din 2, respectiv 4 decembrie 2024.

În timpul vizitei au fost identificate mai multe ilegalități, esențiale fiind următoarele:

- Copii cu vârste cuprinse între 3-7 ani nu sunt în grija asistenților maternali profesioniști, așa cum prevede legea, ci închiși în centre. Astfel, DGASPC Mureș a încălcat obligația de a asigura îngrijirea copiilor în mediul familial.
- Într-unul din centre, opt copii erau închiși în dormitoare cu zăvoare, amplasate în exterior, pentru a nu putea ieși din camere. Personalul de serviciu ne-a comunicat că au apelat la această modalitate din lipsă de personal.
- În două dintre centre, în urma verificării medicamentelor din aparatele de urgență, au fost identificate medicamente expirate. Personalul de serviciu a afirmat că a administrat aceste tratamente de curând.
- În toate cele patru centre, condițiile de viață și îngrijire sunt inadecvate, nu corespund standardelor legale, fiind observați și 9 copii într-un dormitor, camere fără uși, spații insalubre, saltele îmbrăcate în plastic, paturi inadecvate ca mărime – toate acestea fiind de natură să pericliteze viața și integritatea copiilor.
- Într-unul dintre centre, am găsit un focar de varicelă, cinci copii fiind diagnosticați, nu toți erau izolați de ceilalți copii instituționalizați.
- Sunt copii cu dizabilități care nu beneficiază de servicii de kinetoterapie deși medicii spun că lipsa recuperării le poate pune viața în pericol.

CRJ a participat la mai multe vizite de monitorizare în aceste centre, începând cu luna martie 2024, acestea având caracter inopinat sau anunțat.

În toate vizitele, CRJ a observat aceeași situație - probleme grave de supraaglomerare, lipsa igienei, lipsa unei alimentații adecvate, lipsa accesului la servicii medicale, lipsa activităților și a recuperării copiilor, instituționalizare forțată - **cele mai multe familii nu au fost consiliate anterior preluării copiilor din familie, nu au primit servicii adecvate în comunitate și ulterior instituționalizării - li s-a restricționat dreptul de a-și vizita copiii.**

Toate vizitele CRJ în Centrul Trebely au demonstrat că acești copii sunt neîngrijiți, uneori lăsați singuri și nesupravegheați, lipsiți de activități de recuperare și reabilitare specifice - care au constituit principalul temei pentru instituționalizarea lor în acel centru, lipsiți de îngrijire medicală adecvată, lipsiți de alimentație corectă și evaluată din punct de vedere nutrițional. În fișele copiilor de prezentare la camera de urgență a Spitalului județean / Spitalului de urgență Tg. Mureș apar mențiuni referitoare la internarea fără aparținător a copiilor sau prezentarea doar în regim de urgență și nu pentru consult de specialitate. Pentru mai mulți copii, medicii de urgență au consemnat la internare, malnutriție și deshidratare severă.

În ciuda unei scheme de personal generoase, CRJ a constatat nereguli în cadrul vizitelor de monitorizare, mai ales legate de neparticiparea personalului la activități conform fișei de post (neprezentarea la program) și oferirea de servicii de îngrijire inadecvate nevoilor specifice ale copiilor cazați în centru. **În majoritatea vizitelor inopinate s-a putut observa lipsa personalului de specialitate și chiar a unui program concret care să fie afișat sau cunoscut.** Singurele persoane observate în mod curent fiind **două îngrijitoare** responsabile cu hrănirea, igiena, supravegherea copiilor și menținerea curățeniei în centru. În unele cazuri, în momentul în care îngrijitoarele își luau pauze, copiii rămâneau complet nesupravegheați. Considerăm că lipsa de supraveghere a copiilor presupune o atitudine neglijentă și înseamnă un risc ridicat pentru sănătatea și integritatea corporală a copiilor. Subliniem faptul că mulți dintre copii au fost diagnosticați cu epilepsie și majoritatea lor nu se pot deplasa singuri.

Serviciile de kinetoterapie sunt esențiale pentru copiii cu dizabilități cazați în Centrul Trebely. Conform medicilor, **serviciile de recuperare de kinetoterapie și logopedie de deglutiție sunt vitale pentru acești copii.** **În lipsa acestor exerciții, organele interne sunt afectate prin „presiune și apăsare” și se poate ajunge la decesul prematur al acestor copii.** Acesta este și motivul principal pentru care arătăm că în prezent lipsa de implicare a specialiștilor și starea de alimentație și igienă defectuoase sunt de natură să pună în pericol dezvoltarea copiilor și chiar viața și integritatea lor. Cu toate acestea, reprezentanții centrului nu au putut dovedi într-un mod satisfăcător că aceste servicii chiar sunt furnizate în mod corespunzător și în mod constant copiilor cazați în centru.

Standardele minime de cazare, cum ar fi schimbarea săptămânală a lenjeriei și igienizarea periodică a hainelor, nu sunt respectate. Copiii sunt spălați rar, folosindu-se bureți murdari, scutecele nu sunt schimbate regulat, iar hainele, lenjeria de pat și prosoapele sunt uzate și murdare. **Starea de sănătate a copiilor este îngrijorătoare, iar serviciile de îngrijire sunt de calitate scăzută.** De asemenea, sănătatea orală este extrem de precară, indicând lipsa îngrijirii dentare adecvate

Cu toate acestea, Planul Anual de Acțiune al Consiliului Județean Mureș pentru 2024 alocă un buget total de aproximativ **4,7 milioane RON** (~1 milion de euro) pentru cele patru centre rezidențiale destinate copiilor cu deficiențe neuropsihiatrice, fiecare centru primind între **1 și 1,3 milioane RON**. Aceste bugete sunt excesive nu numai în raport cu condițiile oferite beneficiarilor, neexistând implicarea conducerii Consiliului Județean Mureș în verificarea modului în care au fost cheltuite aceste sume dar și cu standardele de cost stabilite prin lege pentru serviciile sociale și cu bugetele unor centre similare din alte județe. În teren nu au putut fi identificate investiții la nivelul sumelor de care a beneficiat DGASPC Mureș, respectiv suma de aprox. 1 milion de euro, infrastructura și condițiile de viață precare ale copiilor putând fi asimilate anilor 90.

În urma neregulilor constate, CRJ a sesizat încă din 2024, procurorii din cadrul DIICOT Structura Teritorială Târgu Mureș, urmând să facă noi demersuri în vederea sesizării Parchetului General pentru documentarea și instrumentarea noilor fapte constatate urmare a vizitei de monitorizare din dimineața acestei zile.

Luând în considerare interesul superior al copilului și faptul că deja viața copiilor din aceste centre este pusă în pericol iminent, Centrul de Resurse Juridice solicită intervenția de îndată a tuturor instituțiilor publice responsabile pe acest segment de lucru, respectiv, Parchetul General, DIICOT, Inspectoratul Județean de Poliție Mureș, Consiliul Județean Mureș, ANPDCA, Ministerul Muncii, Direcția de Sănătate Publică Mureș, Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială, și Ministerul Sănătății.

Pentru informații:

Georgiana Pascu, Manager de program, Centrul de Resurse Juridice, +40 729881159.